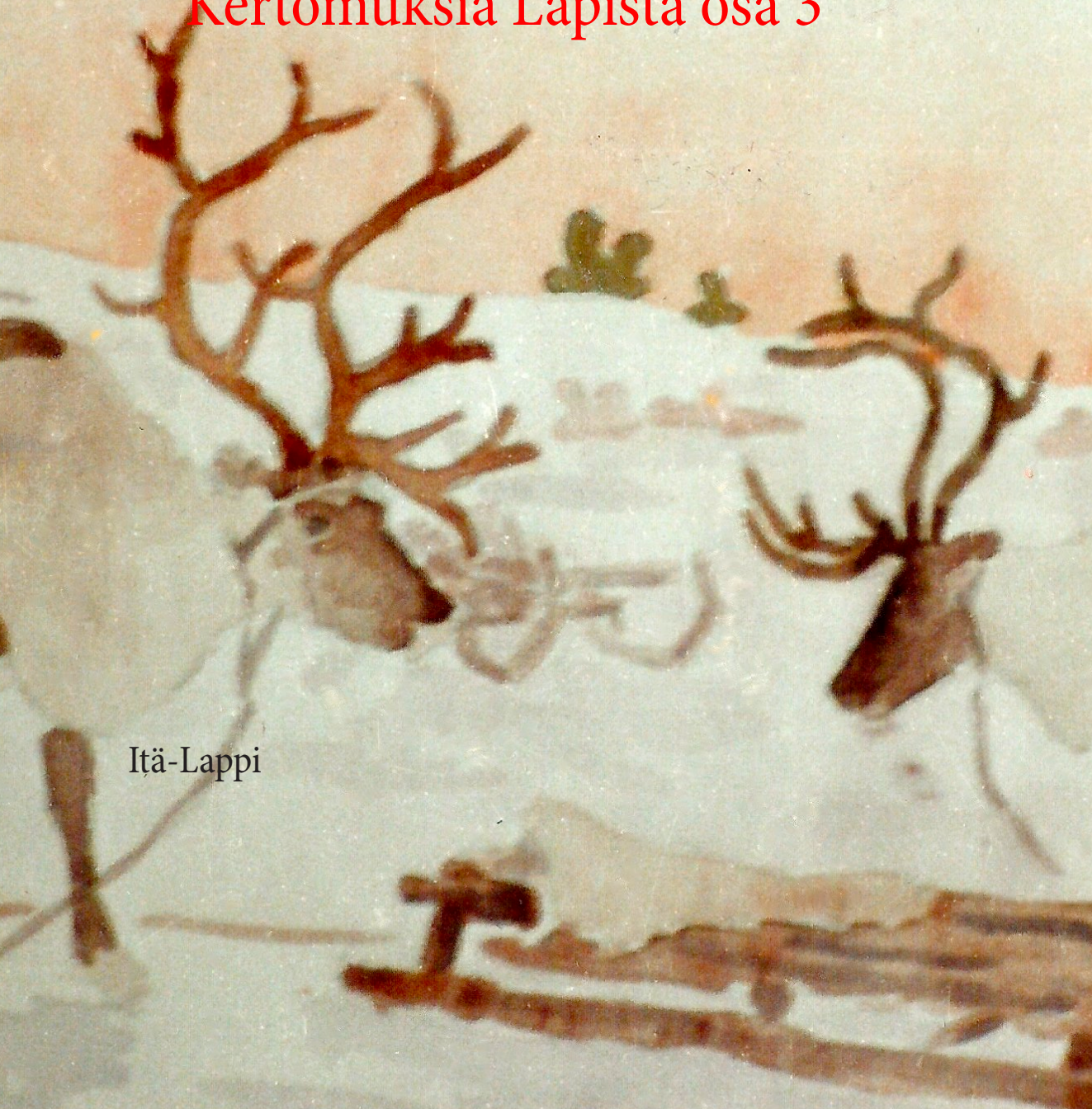

Juha Kivekäs

Kertomuksia Lapista osa 3

Itä-Lappi

Alkusanat:

Kirjaan on koottu kertomuksia vanhoista lehdistä Utsjoelta, Inarista, Kittilästä, Sodankylästä, Sallasta sekä Kemijärveltä ja näiden lähiseuduilta

Kirjan valokuvat ovat etupäässä Geologian tutkimuskeskuksen arkistosta, sekä Museovirastosta siitä kiitos heille. Muutama kuva on myös Yrjö Kortelaisen ja Lauri Siivosen ottamia, ja vanhoista lehdistä kerätyjä kuvia.

Haluan kiittää Jouko Kiviniemeä, Pekka Sammallahtea, Matti Morotajaa, Kaarle Vuomajärveä, Antti Kettusta ja Paavo Riihitammela asiaantuntevista neuvoista kirjoitusten tietojen tarkistamisessa sekä vaimoani Kiia tuesta ja ymmärtämisestä tätäkin kirjaa tehdessäni. Ilman teidän myötävaikutusta tämä kirja ei olisi syntynyt.

Kirjan piirroksot ja maalaukset ovat Yrjö Kortelaisen tekemiä.

Omistan tämän kirjan rakkaalle tyttärelleni Ridalle.

Juha Kivekäs

Kustantaja:

BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja:

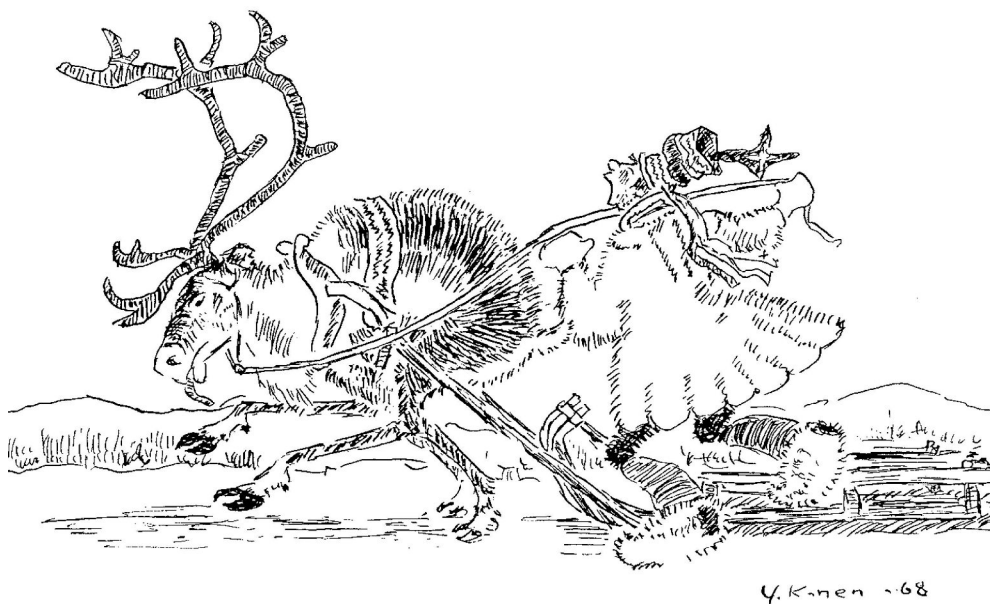
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-318-579-1

Juha Kivekäs.

Kertomuksia Lapista osa 3.

Kittilän, Sodankylän, Kemijärven, Sallan, Inarin ja Utsjoen seudut.

Havske guojbme oaned matke. — Hauska kumppani lyhentää matkan.

Sisarukset Pekka ja Agneta. Pekka toimi myöhemmin Enontekiön kanttorina. Kuva: 01.02.1908 Mot hemmet. (Kirjassa Riutula ikerakkaus Pekka Vallestä: " ongelmoidessaan tullakko räätälöivä vai suutaroiva soittaja hän hakeutui Ylivieskaan kiertävän kansakoulunopettajan kursseille ja onnistuikin tämän jälkeen saamaan paikan Enontekiöltä ")

1889-1890 Savo.

Kuvaelmia oloista ja elämästä Suomen pohjoisessa Lapissa.

Suomen Lapin alasta eri käsitykset.—

Kittilä Lapinmaan keskipisteenä. — Inari ja Utsjoki varsinainen Lappi. Inari Suomen lavein ja Utsjoki asukkaista vähälukuisin seurakunta. Suolaselkä on kansan seassa tuntematon. Mitä merkitsee nimi lantalainen? Kirkko ja pappila keskuspiirteenä Inarissa ja Utsjoella. Lapin kylä.

Lapinmaaksi nimittävät meikäläiset tavallisesti nykyistä Lapin kihlakuntaa, siihen luettuina lisäksi Kuusamon ja Kuolajärven seurakunnat. Kaksi viime mainittua seurakuntaa luetaan kuitenkin kuuluviksi edellinen Oulun ja jälkimäinen Kemin kihlakuntaan. Lapin kihlakunta käsittää siis Kittilän, Muonioniskan/ Enontekiäisten kappeliseurakunnan kanssa, Sodankylän, Inarin ja Utsjoen seurakunnat.

Nämä viisi eri kirkkoherrakuntaa ovat oikeudellisessa ja hallinnollisessa suhteessa yhdistetyt yhdeksi kihlakunnaksi, joka myöskin muodostaa yhden piirilääkäriin piiriin. Kittilä on tämän avaran kihlakunnan keskuspiiste, jossa sentähden asuvat piirilääkäri, tuomari ja kruununvouti. Mutta jos esim. kittiläläinen puhuu omasta seurakunnastaan verrattuna esim. Inarin seurakuntaan kutsuu hän jälkimäistä Lapinmaaksi ja sen asukkaita lappalaisiksi, mutta Kittilää ei hän lue Lapinmaahan kuuluvaksi eikä myöskään itse tahdo lappalaisen nimeä kantaa. Niinikään Inarin seurakunnan eteläisin ja suurin kylä, Kyrönkylä, jossa asuu suomalaisia, eroittaa itsensä Kyrön kylänä muusta Inarista, eivätkä tämän kylän asukkaatkaan tahdo kernaasti olla muiden saman seurakunnan jäsenten vertaisia. — Siis ahtaimmassa merkityksessä jäisi Suomen Lapiksi ainoastaan Inari (paitsi Kyrön kylä) ja Utsjoki. Utsjokionkin ainoa seurakunta, jossa kaikki vakinaiset asukkaat ovat

lappalaisia. Inarissa on noin kolmas osa asukasluvusta suomalaisia ja kaksi kolmatta osaa lappalaisia. — Inari on laajuudeltaan lavein seurakunta koko maassamme, vaikka asukasluku on vähäinen, nimittäin vähän yli 1000 hengen. — Utsjoella taas, joka Inarin rinnalla ei ole laaja alaltaankaan, ei ole asukkaita edes täyteen 400 henkeen. — Ne olot ja se elämä, joista tässä teemme joitakuuta kuvauksia, koskevat siis niitä asukkaita, jotka asustavat Suolaselän pohjoispuolella, Inarin ja Utsjoen seurakunnissa.

Nimitys, ”Suolaselkä” on itse kansassa tuntematon. Se nimi on saatu maan kartasta. Mutta mistä on karttaan tullut tämä nimi ”Suolaselta”? Eräs lapin virkamies lausui minulle kerran, että nimitys — ”Suola” on tullut lapinsanasta, — ”Suolo”, joka merkitsee ”Saari”. Suolaselän oikea nimi pitäisi siis olla ”Saariselkä”.

Puolestani olenkin aivan taipuvainen uskomaan tätä ilmoitusta, johonka uskoon minut on saattanut Inarin tuhatsaarinen ja satasalminen järvi. — Pitkän Kemijoen ja muiden jokien alankoja lienee Suomenlahti muinoin ollut yhteydessä Pohjoisjäämeren taikka Vienanmeren kanssa.

Kuten sanottu, asuu Inarissa sekä suomalaisia, että lappalaisia. Suomalaisia kutsutaan kuitenkin täällä pohjolassa — tuolla kummallisella nimellä, ”lantalaiset”, jonka sanan johdanto antaisi sängen ruman merkityksen, jos perussana olisi sana ”lanta”, joka on sama kuin ”sonta”. Mutta tätä merkitystä ei ole nimellä ”lantalainen”. — Lappalainen kutsuu itseään nimellä, ”saameladsch” suomalainen ja suomalaista nimellä, ”laddeladsch” — lantalainen. Helposti näkyy että sana lantalainen johtuu lapin sanasta, ”laddeladsch”. Mutta mistä johtuu tuo Lapin sana laddeladsch? Erään lapinkieltä taitavan ruijalaisen kauppiaan selitys on minua enin miellyttänyt. Lapin sana, ”ledde” joka merkitsee, ”verka”, on pidettävä alkusanana. Ledde-sanassa äännetään

kuitenkin molemmat d-äännet, ei niinkuin tavalliset dd, vaan niinkuin kaksi hyvin pehmeästi sorahtavaa r-ääntä, aivan samalla tavalla kuin joku pehmeä kielinen ärrää särkee., "Laddeladsch" merkitsee siis suomeksi , "verkalainen", "veran- kauppias". Vanhoina aikoina lienee suomenmies kulkenut Lapissa verkkaa kaupitsemassa lappalaisille, jotka verkakappaleilla reunustivat porontaljoista tehtyjä vaatteitaan ja tästä sai hän nimekseen "lantalainen"

Utsjoella ja Inarissa ei ole suuria kyläkuntia, paitsi Kyrönkylä Inarissa. Utsjoen kylien nimet ovat nämä kolme: Kirkonkylä, Outakosken kylä ja Nuorgamin kylä. Inarin kylät taas ovat: Ivalo, Kyrö, Muddusjärvi, Paadar, Patsjoki ja Näytämö. Utsjoella eivät asu kirkon ja pappilan läheisyydessä enimmät asukkaat, kuten tavallista on muualla Suomessa. Inarissa on pappilalla vaan yksi naapuri kirkon luona ja kaksi naapuria asuvat kirkolta vähän yli virstan matkan. —Eikä Utsjoellakaan naapureista ole tulvaa. — Mutta sittenkin on kirkko ja pappila seurakunnan keskuspaikkeenä. Kaikilta suunnilta keräytyvät seurakuntalaiset sunnuntaina ja juhlinä kirkolle josta syystä sunnuntaita kutsutaankin, kokouspäiväksi. "Kokouspyhäksi" kutsutaan sellaisia sunnuntaita jolloin kansaa enemmältä kirkkoon kokoontuu. Pitkät ja vaivaloiset matkat eivät salli asukasten joka pyhä kirkolle tulla, vaikka halu kuinkakin suuri olisi. Vaikka Inarissa nykyään pidetään jumalanpalvelus joka sunnuntai ja juhlapäivä, kantaa kuitenkin ainoastaan joka toinen sunnuntai kokous-pyhän nimeä, josta kansa myöskin vaatii kuulutuksen kautta kirkossa itselleen ilmoitettavan.

Inarilaiselle on hauskenpi tulla kirkkoon, kun tietää, että muualtakin väkeä tulee silloin, kun on kuulutettu kokouspyhä. Kirkon ja pappilan läheisyys on se keskuspaikka, johon läheltä ja kaukaa kukin rientää, kun tietää milloin kokouspäivä on.

Lapin kylä on alaltaan hyvin lavea. Talojen väliä on useita peninkul-

mia, niin että voit kulkea lähes kymmenen peninkulmaa, mutta olet yhä samassa kylässä jos henkikirjaa tai kirkonkirjaa kysyt. Ei mitään todellista kylää olekaan, sillä yksi talo tekee todellisen kylän. — Tästä syystä onkin lappalaiselle hyvin vaikea tietää mihin kylään hän kuuluu kirkonkirjan tai henkikirjan mukaan.

Tunturilappalainen, joka poroineen liikkuu paikasta paikkaan, ei ole kirkonkirjassakaan —eikä henkikirjassa kiinnitetty määrättyyn kylään. Hän sanoo olevansa, jos häneltä sitä kysyt, sen ja sen nimisen miehen, ”porokylästä”. Millainen on siis porokylä? — Se on yksi ainoa perhe mutta sitä ei perheeksi kutsuta vaan porokyläksi. — Poroja on paljon ja tarvitsevat ison alan, mutta ihmisiä vähän. Tekeepä yksi ainoa paris-kuntakin, jolla ei edes ole lapsia, yhden eri porokylän, joskus yksi ainoa ihminenkin, jolla on porolauma tunturissa.

Niimitys ”kalalappalainen” muutettava ”kalastaja lappalaiseksi.” Ei kalastajalappalainenkaan elä ainoastaan kalasta. — Lapinpuku talvimatkoilla mukava ja välttämätön. Millainen on Lapin talvipuku? Matkoilla on tarpeen taitava opas. Tällaisen oppaan tuntomerkit.

Lappalaiset jakaantuvat kalastajalappalaisiin ja tunturilappalaisiin, joita nimityksiä minä olen harrastanut käytäntöön otettaviksi vastoin ennen käytettyjä nimejä kalalappalaiset ja porolappalaiset. Jos vertaat toisiinsa sanat: kalalappalainen ja kalalokki, niin huomaat ilman laveampaa selitystä syyn miksikä nimi kalalappalainen olisi muutettava kalastajalappalaiseksi.

Ei kalastajalappalainenkaan elä paljaalla kalalla, vaikka kalastus on pääelinkeino. On hänellä myöskin lehmä, lampaita, poroja, niittymaata sekä potaatti- ja naurismaata. Asuntona on hänellä myöskin hirsistä tehty tupa, kuten suomalaisellakin. Eikä hän vaatteensakaan puolesta tule toimeen ainoastaan porontaljoilla kuten meikäläiset useasti kuvit-

televat.

Kyllä lappalaisella on alusvaatteet ja muut vaatteet kuten muillakin ihmisillä, vaikka hänellä on poron nahoista tehty peski lammas- taikka bisaminahkaisen turkin asemesta. —Peski on paljon lämpimämpi kuin turkki ja sitä paitsi mukavampi, varsinkin matkoilla. Tästä syystä käyttävät Lapissa peskiä sekä suomalaiset että lappalaiset, herrat ja talonpojat, ja kaikilla on yksi ja sama ajatus sen tarpeellisuudesta ja mukavuudesta. Jos talvella tahdot Lapissa matkustaa, niin sinun on itsellesi hankittava lapinpuku, sillä ilman sitä saat kärsiä sekä kylmyyttä että muutakin hankaluutta.

No, millainen on lappalaisen talvipuku? Sen opit tuntemaan, jos tahdot kuulla kuinka matkaan lähtevä itsensä vaatettaa. Ensiksi on hankittava poronnahkoista tehdyt isot karvakengät, joihin sopii paljon kivia kenkäheiniä. Kengissä ei ole varsia vaan ne sidotaan nilkan ympärille lapitarten kutomilla, ”pauloilla” eli nauhoilla, joita karvakengät välttämättömästi tarvitsevat. Sitäpaitsi tarvitse ”säpäkkeet” eli säärykset nekin poronnahkaiset jotka suojelevat sääresi ja reitesesi pohjan kylmää vastaan.

Kenkäheiniksi ei kelpaa mikä heinä tahansa eikä mikään heinä, semmoissaan kuin sen latoosi olet vienyt, — paitsi ainuastaan hätätilassa. Kenkäheinät ovat erittäin muokatut ja valmistetut syksyllä talven tarvetta varten. Kenkään heinittäminen, niin että siitä hyvä tulee, ei myöskään ole niin helppo asia, kuin luulisi. Kenkään on saatava heiniä niin, että heinäkerros ympäröi jalan joka taholta ja että jalan ja varvasten on mukava olla. — Mutta tähän tarvitset Lapin naisten apua, jos jalkaisi hyvin vointia tahdot.

Tarpeeksi iso peski on vyötäisiltä leveällä nahkavyöllä kiinnittävä ja kaulasi varustettava ”sieppuralla”, —se on ymmyrkäisellä karhun nahkalla, jossa on keskellä reikä, jonka läpi pää pistetään. Kun vielä saat

päähäsi hyvin topatun lapinlakin, joka suojelee pääsi, korvasi ja kasvosi, ja käsiisi hyvin heinitetyt Lapinrukkaset, niin olet valmis matkalle lähtemään.

Kun saat vähän heiniä allesi pulkkaan, niin ei sinun tarvitse huolehtia vällyistä ja muista peitoista, joista pulkalla ajaessa on suuri vastus ja joita ei ensinkään tarvita. Jos näin olet vaetetettu, niin sinä olet ikäänkuin lämpimässä tuvassa, pakkanen on loihdittu, — se ei pysty sinuun, vaikka se jäädyttää elohopean. Mutta elä poikkea Lapin tavoista! Elä sano esimerkiksi: kyllä savottaren tekemät villakintaat kädet suojelevat, minä en rupea heinäntörkyjä rukkanisiani pitämään. Ilman heinittä rupeaa pakkanen kynsiäsi tervehtimään, kun tuo lapittaren pehmittämä kiinnasheinä ei käsiäsi siltä suojele. Lappalaisella ei ole ensinkään villakintaita, mutta heinää on rukkanisissa sitä enemmän. Eväslaukkusi, ellei se ole kovin suuri, on nuoritettava pulkan nokkaan ja nyt, jos sinulla on taattu opas. voit huoletta tarttua poron hihnaa puristamaan.

Oikea, luotettava opas tunnetaan näistä pian huomattavista tuntomerkeistä. Katso onko hänellä muassa kirves, sivakat (pienet leveät sukset), kahvipannu ja poro joka saa perässä joutilaana juosta. Ellet ole tupakkamies, niin kysy myöskin, onko oppaallasi mukana tulitikkuja, sillä niitä paitsi on vaikea toimeen tulla. Katso vielä, onko oppaasi lappalainen, ja kysy, —onko hän ennen kertaakaan samaa matkaa talvella kulkenut. Jos hän antaa sinulle myöntävät vastauksen, niin silloin on kaikki hyvin. —Suomalainen opas eksyy pian Lapin tunturilla, vaikka hän olisi useinkin saman matkan kulkenut. Ei se ollut ilman syytä, kun Lemminkäisen äiti varoitti poikaansa uhalla lähtemästä pimeähän Pohjolahan, miesten syöjille sijoille. Tunturit ovat laajat, mitään merkki-paikkoja et voi huomata, teistä ei ole puhettakaan, Sää ja keli ei ole sinun vallassasi. Tyhjä poro on hyvä varalla, sillä siten voi aina antaa yhden poron vuorollaan kulkea joutilaana ja levähtää. Sivakat ovat hy-

vät pyryillä. Niillä voi opas edellä hiihtää ja siten tehdä tolaa pulkkaa vetäville, hänen perässään lumessa kahlaaville poroille.

Lapissa eri asunnot talvella ja kesällä. Samoin tiet toiset talvella kuin kesällä. Metsäteillä puihin veistetyt pilkat tienviittoja. Lyhyt kertomus eräästä kesämatkasta Inarista Utsjoelle.

Ruhtinaallisilla perheillä on tapana pitää talvella ja kesällä eri asunnot. Hämmästyit ehkä, kun kuulet, että lappalaisilla on sama tapa, etkä kenties tahdo sitä todeksi uskoa. Mutta niin on kuitenkin asian laita. Kesällä vetää lappalaisen puoleensa vesi ja veden kalat, talvella taas hyvät jäkälämaat. Tästä syystä on melkein jokaisella lappalaisperheellä eri talvi- ja eri kesäasunto.

Talvikelillä tapahtuu muutto sekä talvi- että kesäasuntoon, edelliseen vähää ennen joulua ja jälkimmäiseen keväällä vähää ennen lumen sulamista. Majan muutto ei ole mikään lystiä kenestäkään, siis ei myöskään lappalaisesta. Mutta sikäläiset olot vaativat tällaista muuttoa. Kesällä ovat porot vapaina luonnotarten ja metsänimpien hoidettavina,— mutta kun niitä talvella tarvitaan käytettäviksi, niin niiden tulee myöskin aina olla talon läheisyydessä.

Ei myöskään tiet ole samat talvella kuin kesällä. Talviteitä ajetaan Lapin varsalla, porolla, mutta kesäteitä saat taivaltaa apostolein hevosilla, omilla jaloillasi. Molemmat tiet ovat viitotetut ja jos ovat valtateitä ja kulkevat läpimetsän, ovat myöskin puut kaadetut eli tielinja avattu. Mutta elleivät ole valtateitä, niin on ainoastaan kirveellä veistetty aina vähän perästä merkki puihin ja tästä merkistä on sinun tarkka vaari ottaminen, ellet tahdo eksyä metsolan avarille, yksitoikkaisille aloille.— Polkuja kyllä on metsässä paljon, vaan niitä ei ole uskottava sillä ne ovat kesällä ”palkivain” (kesälaitumella vapaina juoksevain) porojen polkuja. Ellet enään näe merkkiä puissa, niin sinä olet eksynyt ja sil-

loin on sinulle parasta koettaa palata takasin sille paikalle, missä viimeksi veistetyin pilkan puussa huomasit. — Pilkat eivät aina ole vasta veistetyitä, vaan ovat useimmin pihkoittuneet ja tummenneet, niin että niiden huomaaminen vaatii harjaantunutta eli niin kuin raamattu sanoo ”yksinkertaista” silmää. Lapissa matkustamiset ovat vaivaloisia, mutta samalla hupaisia sille, joka ei strapatseja pelkää.

Kerron tässä lyhyesti yhden matkan jonka tein kesällä Inarista Utsjoelle. Kesällä elokuun lopulla läksin Inarin kirkolta ensi kerran matkalle Utsjoelle. Inarin uusi kirkko ja uusi pappila on Inarinjärven läntisellä rannalla eteläpuolella tuon vesirikkaan ja virtavan ”Joenjoen” suuta. Ensiksi on siis mentävä veneellä mainitun joen pohjoisrannalle, josta sitten alkaa jalkapatikassa tallustaminen erittäin vuorista ja vaivaloista tietä noin kolmeneljännksen matkan, kunnes pääsin ”Joensuu” nimiseen lappalaiseen taloon, joka on jokseenkin luonnonkauniilla paikalla erään järven rannalla. (1.)

Tästä talosta pääsee kulkemaan veneellä aina kolme peninkulmaa pohjoiseen päin läpi Muddusjärven ja pitkin virtaavaa Kaamasjokea. Tämä onkin hauskin taival koko matkasta. — Muddusjärven rannalla on iso, ”Muddusniemi” niminen talo, jossa asuu Inarin kauppias. Kruununnismiehen virkatalo, ”Toivoniemi” ja metsäherran yksityinen ”Thule” niminen talo —ovat tällä taipaleella matkustajalle mieluista käynti- ja levähdyspaikkoja. (2.)

Toivoniemen nykyinen haltija on innostunut maanviljelijä. —Hauskaa on matkustajan täällä pohjolassa, saada nähdä hyvästi hoidettua puutarhaa monine kukkalajineen sekä ohra ja ruisvainioita. Toivoniemessä viljellään ruistakin, joka useinkin, esim. tänäkin vuonna, antaa hyvän sadon. —Kaamasjoen rannat ovat ihanat kesällä, sillä ne kasvavat kaunista koivu- ja muuta lehtimetsää, niin että matkustaja mielellään katselee seutuja samassa kun soutajat soutavat venettä virtaa ylöspäin.

Kaamasjoen ja Muddusjärven läheisyydessä on yhteensä 10 eri taloa, joten siis tämä seutu on Inarin tiheimmin asuttuja seutuja, paitsi Kyronkylä Ivalojoen varrella.

Inarin jahtivoudin talon kohdalla jääpi Kaamasjoki Utsjoelle menevältä vasemmalle kädelle, vaikka vielä saa veneessä matkaa tehdä noin $\frac{1}{2}$ peninkulmaa yli, ”Tuurajärvi” nimisen sisä-järven. Sitten alkaa taas $\frac{1}{2}$ peninkulman marssinta pitkin kivisiä kankahia ja yli n .k. ”Kaamassoitten”, joissa joinakuina vuosina kasvaa äärettömän paljon lakkoja, joita ohitsekulkija ei malta olla kouran täydeltä suuhunsa työntämättä.

Nyt taas voi veneellä kulkea yli ison ”Syysjärven” ja sitten peninkulman maamatkan perästä yli kentiesi vielä isomman ”Säytsjärven”, jonka rannalla on inarilaisen Jouni Saijetsin kesä-asunto, josta on 4 peninkulman matka ensimmäiseen ihmisasuntoon Utsjoelle.

Säytsjärven päästä menee matka yli Petsikkotunturin, —jonka matkan puolivälissä on Inarin ja Utsjoen pitäjien rajapaalut — ja heti Utsjoen puolella n. k. Kruununtupa, jossa matkustaja saapi suojaa sekä kesällä että talvella. Tämän tuvan luona on erittäin kaunis näköala Lapin puhdasilmaisessa tunturimaailmassa. Huomaa jo että vedet rupeavat kallistumaan pohjoiseen päin josta syystä Inarilla ja Utsjoella on luonnolliset rajansa. Kaukaa pohjoisesta ja lännestä näkyy joitakuita ikuisella lumella peitettyjä korkeita tuntureita, jotka kuitenkin kaikki ovat Suomen rajan ulkopuolella, siis Ruijassa.

Tuntureista on nyt nähtävänä tuo majesteetillisesti komea, 1,000 metriä korkea tunturi, ”Rastekaise”. Kun tätä suuremmoista luonnon tau-lua on hetkisen ihailnut, juonut ojassa juoksevaa kylmää vettä kyllänsä, katsellut tuvan ympärillä kasvavaa,— ”epilo-bium alpinum” nimistä isoa kukkaa, jolla tuvan ympärystä on punaseksi reunustettu, juonut pari kolme kuppia kahvia jota opas on tuvan liedessä keittänyt,

ja vihdoinkin sytyttänyt matkalaukusta otetun sikarin palamaan, niin voi tyytyväisellä mielellä taas lähteä askelillaan matkaa mittaamaan.

Mutta ei mitään suloa ja nautintoa tässä matoisessa maailmassa, joka ei ainakin osaksi olisi sekoitettu jollakulla nopalla katkeran koiruohon nestettä. Niinpä arvaan, että useinten matkustajain jalkoja joko vaivaa väsymys taikka hierovat kengät niitä, kun heidän on Petsikkotunturin tuvalta liikkeelle lähteminen. — Minua rasittivat molemmat vitsaukset. Kun on oikein matkasta väsynyt niin matka tuntuu ihan ijankaikkisuudelta, joka ei tahdo milloinkaan loppua. Ainoa lohduttava ajatus, johon voit siinä tilassa tarttua, on tuo: „loppuuhan tämäkin surkeus kerran;” tahi, ”viisi muusta, kun hengissä perille pääsee”.

Ilma oli lämmin ja kaunis, vaikka tuulen henki kävi itäpohjosesta, kun minä eräänä iltapäivänä laskeusin Petsikkotunturilta väsyneenä Mierasjärven rannalle, — josta toivoin saavani veneessä matkaani jatkaa. Mutta toiveet ovat usein vain pettäviä mielikuvituksen utukuvia. Niinpä nytkin. Harmikseni ei ollutkaan vene järven eteläpäässä, vaan sillä rannalla, johon minun juuri oli meneminen. Jalkamatkaa olisi siis ollut tehtävä pitkin Mierasjärven rantaa ja järven näkö aina olisi muistuttanut minua pettyneestä toivosta.

Toisen jalkani olin niin pahasti täräyttänyt kiveen, — että sillä tuskin enään voi seisoa, mieli vähemmän kulkea. Sentähden lähetin oppaani yksin kulkemaan järven toiseen päähän, josta hän sitten tuli minua ja matkakalujani veneellä noutamaan. Yksin jäin häntä odottamaan. Jos nyt tuo oppaani „Sammeli” (sama kuin Samuli) ei tulisikaan minua noutamaan, niin kuinkahan minulle kävisi?

Tuo hurja ajatus vaivasi nyt minun henkeäni samassa kun sääsket (itikat) ja vilu rupesivat kynsiänsä iskemään minun olentoni tomu-osaan. Odotan ja odotan, istun, seison, makaan, kävelen ja katselen kelloani.

Kirjaan on koottu vanhoista lehdistä kertomuksia ja matkakuvauksia Utsjoen-, Inariin-, Kittilään-, Sodankylään- sekä Kemijärven- seuduilta. Kertomuksissa on mielenkiintoisia kuvauksia alueiden tapahtumista ja ihmisten elämästä näillä karuilla seuduilla. Matkakuvauksissa matkataan entisajan Oulun, Kemin ja Rovaniemen kautta ja kerrotaan näiden kasvavien keskusten elämästä ja miltä ne näyttivät matkaajan silmin.

Kansi: Yrjö Kortelainen.

Takakannessa: Pauluksen Matti eli Matti Magga sytyttää piippuaan Raja- Joosepin porokaarteella.. Hän oli kotoisin Vuotsosta. Kuva: Lauri Siivonen.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi